

บทคัดย่อ

โครงการนำร่องการบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนกระทรวงมหาดไทย (ศตจ.มท.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) โดยได้รับงบประมาณจากศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.ชาติ) การดำเนินงานยึดหลักการบริหารจัดการที่เน้นพื้นที่เป็นหลัก (area-based approach) โดยเริ่มดำเนินการในพื้นที่นำร่อง 12 จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ อุตรดิตถ์ อุทัยธานี สมุทรสงคราม นครปฐม นครพนม ยโสธร อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ตังตระ พัทลุง **วัดอุปประสงค์**ของโครงการเพื่อจัดระบบกลไกพื้นที่จังหวัดและชุมชนที่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างบูรณาการ โดยให้ความสำคัญกับการทำงานเชิงระบบ ใช้ข้อมูลที่แม่นยำ ตรวจสอบและสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ กระบวนการทำงานที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงานร่วมกับภาครัฐ และใช้ข้อมูลทางวิชาการในการวางแผนจัดการ **เป้าหมายในการดำเนินงาน** คือ การพัฒนาแผนแก้ปัญหาความยากจนในจังหวัดโดยใช้ข้อมูลจดทะเบียนเป็นจุดเริ่มต้น และมีระบบเฝ้าระวังและแก้ปัญหาความยากจนที่มีพลวัตเพียงพอจะจัดการรูปแบบและลักษณะปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปรวดเร็วได้

การจัดโครงสร้างการทำงานของโครงการ เน้นความร่วมมือระหว่าง 3 ภาคี คือ ภาคราชการ ภาควิชาการ และภาคประชาชน ภาคราชการ โดย ศตจ.มท. มีบทบาทในการสนับสนุนกลไกรัฐในจังหวัดให้เอื้อต่อการทำข้อเสนอของภาคประชาชน ภาควิชาการ โดย สกว. มีบทบาทหน้าที่ในการเชื่อมโยงระบบข้อมูลข้อเสนอภาคประชาชนกับระบบสนับสนุนการตัดสินใจของจังหวัด ส่วนภาคประชาชน โดย พอช. ในฐานะสำนักงานเลขานุการ ศตจ.ปชช. เป็นผู้หนุนเสริมให้เกิดกระบวนการจัดทำข้อเสนอภาคประชาชนที่มาจากฐานการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงกับข้อมูลจดทะเบียนคนจน

ด้านระบบการทำงาน มีทีมทำงานในพื้นที่และทีมสนับสนุนจากส่วนกลาง โดยทีมทำงานในพื้นที่แบ่งเป็น ทีมงานระดับภาค และ ทีมงานระดับจังหวัด ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือ ตลอดจนวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดกลไกการทำงานร่วมระหว่างขบวนชุมชน จังหวัด รวมทั้งภาคีการพัฒนาทั้งภาครัฐ และภาควิชาการที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด การประสานความร่วมมือ กับ ศตจ.จังหวัด และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำแผนงานโดยใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือ และมี ทีมสนับสนุนจากส่วนกลาง สนับสนุนด้านการจัดการงบประมาณ ข้อมูล งานนโยบายและแผน ที่ปรึกษา ซึ่งทีมนี้จะเข้าไปสนับสนุนการจัดกิจกรรมในพื้นที่ตามที่ทีมพื้นที่ขอการสนับสนุนมา

เครื่องมือการทำงานที่สำคัญ คือ “กระบวนการทำแผนชุมชน” เริ่มจากการให้แต่ละชุมชนสำรวจข้อมูลครัวเรือนในการสำรวจปัญหา เพื่อไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงเป้าหมาย และการอบรมวิทยากรเพื่อเผยแพร่ความรู้และขยายเครือข่ายต่อไป ผลการดำเนินงานของโครงการฯ โดยใช้กระบวนการเก็บข้อมูลครัวเรือนและจัดทำแผนชุมชน เป็นเครื่องมือนำไปสู่การรู้ปัญหาในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการผลิต ทำ

ให้ “รู้จักตัวเอง” และแผนชุมชนที่สะท้อนความต้องการของชาวบ้าน เชื่อมโยงไปสู่การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บนฐานการพึ่งตนเอง และเป็นช่องทางใหม่ในการพัฒนาโครงการที่สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น ร่วมกับภาคีพัฒนากายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถตอบสนองชุมชนได้ตรงเป้าหมายยิ่งขึ้น

ผลที่เกิดขึ้น ได้แผนและข้อเสนอของภาคประชาชนในทุกพื้นที่ ซึ่งบางพื้นที่ได้รับการประสานกับแผนขององค์กรปกครองส่วนตำบลแล้ว โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อมาทำโครงการแก้ไขที่เสนอตามแผนชุมชน บางพื้นที่อยู่ในขั้นรับหลักการของแผน บางพื้นที่อยู่ระหว่างการพิจารณาแผน

ข้อค้นพบสำคัญจากการดำเนินงานโครงการ คือ ภาคราชการมีการปรับวิธีการทำงานโดยให้ความร่วมมือและให้การยอมรับภาคประชาชนมากขึ้น เนื่องจากมีกระบวนการแปลงข้อมูลที่ไม่เป็นทางการของชาวบ้านให้มาสู่การรับรู้ที่เป็นทางการของภาคราชการ ทำให้มีการจัดการข้อมูลและการสื่อสารที่มีพลัง นอกจากการปรับตัวของภาคราชการแล้ว ยังมีการปรับตัวของภาคีอื่นในการทำงานร่วมกัน โดยมีวิธีการทำงานที่ยืดหยุ่นตามวิถีของชุมชน มีการดำเนินงานในแนวระนาบไม่เน้นการสั่งการ เชื่อมความสัมพันธ์อันดีมิตร และขยายผลไปสู่งานอื่นๆ เกิดการพลิกวิกฤติให้กลายเป็นโอกาส เปลี่ยนความสัมพันธ์จากปะทะสู่ประสาน ส่งผลให้เกิดการคลี่คลายปมอันเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นของการทำงานระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน รวมทั้งภาคีอื่นๆ ด้วย

Abstract

The Pilot Project for Integration of Area-based Management is a project implemented by the Operation Centre for Combating Poverty Reduction, Ministry of Interior, in cooperation with Thailand Research Fund (TRF) and Community Organizations Development Institute (CODI). The project, under financial support by the National Center for Combating Poverty Reduction started its work which focusing on area-based approach in 12 provinces namely; Mae Hong Son, Chiangmai, Uttaradit, Uthai Thani, Samut Songkram, Nakhon Pathom, Nakhon Phanom, Yasotorn, Ubon Ratchatani, Kalasin Trang and Pattalung.

The objective of the project is to set up an integrated mechanism system of provinces and communities to solve poverty problems. It focuses on systematic working system and accurate information which can be inspected and forecasted. Major process is people participation in working with the state sector and utilizing technical data in planning and managing. Regarding targets operation, it is to develop provincial plan in poverty reduction by utilizing registered data and to have a dynamic security system which is sufficient to cope with rapid change of problems.

The structure of the project is organized by tripartite cooperation which are state sector, technical sector and people sector. The role of the state sector is to support state mechanism in provinces to accommodate proposal from people sector. Meanwhile, TRF represents technical sector in linking data system of proposal from people sector with provincial supporting system. As for people sector which represents by CODI, being a secretariat office of the Operation Center for Combating Poverty Reduction, People Sector, works to support in establishing proposal of people which derived from participation approach and linked with registered data of the poor.

In regards to working system, there are working team in the field area and supporting team from the central. The working team in the field will be divided into 2 levels; regional and provincial. The provincial level plays an important role in building good understanding and cooperation including planning an operation to establish joint – working mechanism among communities, provinces and all parties concerned in development work at provincial level. Apart from these, the team also cooperate with the Provincial Center for Combating Poverty Reduction and other government offices in planning by using Community Master Plan as a tool. As for supporting team from the central, it will work to support in budget management, data system, policy and plan, and consultant work. It also works to support activities in the field upon request.

The process in operating Community Master Plan is a major working tool of this project. Each community started in surveying household data which will lead to solving problems directly. In addition, training facilitator has been conducted so that knowledge and networks can be expanded. From the process of collecting household data and implementing Community Master Plan, it leads to problems realizing that each household will “know themselves” by knowing an expense of household for consuming and producing.

The Community Master Plan can reflect the need of peoples which can link to the work of Local Administrative Office. It is a new approach in project development on the basis of self-reliance which reflects the real needs of the local and can be solved directly to the target .

The outcome of the project is peoples plans and proposal from all area have been established. In some area, the plan have already been incorporated with the Local Administrative Office for budget allocation. But in other area, the plan were at the stage of adopting procedures and some were under consideration.

Significant findings from the project implementation is that the government sector has adjusted their working system by accepting and cooperating more with people sector. Since there is a process of community data converter, from unofficial to official , thus; making full awareness to the government offices. Apart from the adjustment in government sector, other partners also adjusted themselves in co-working by using flexible way according to community lifestyles. The working system does not focus on commanding but working in a friendly way by using flat structure. This approach expands to other work which changes crisis to opportunity, resulting in solving former conflicts between government sector and peoples sector including other partners.